نمانیم کین بوم ویران کنند   همی غارت از شهر ایران کنند

توده ای که گذشته خود را نداند ، بیگانه پرست خواهد شد

اختلافات مرزی ایران و عثمانی در دوره قاجار

در زمان فتحعلی شاه اختلافات مرزی و سیاسی باعث جنگ و جدال بین ایران و عثمانی می شود. عثمانی ها در این زمان مشغول جنگ مربوط به استقلال یونان بودند و نتوانستند از مرزهای خاوری محافظت کنند محمد علی میرزا از این فرصت استفاده کرده و در سال ۱۲۳۶ هجری شمال بین النهرین و مناطق کردنشین عراق و بغداد را آزاد کرد. در سال ۱۲۳۷ عباس میرزا ایالات قارص و اردهان را آزاد می کند و رئوف پاشا فرمانده سپاه عثمانی در سال ۱۲۳۸ پایان جنگ را اعلام می کند و قرارداد صلحی بین میرزا محمدعلی خان و رئوف پاشا منعقد می شود. مرز ایران و عثمانی طبق این معاهده همان حدود در زمان نادرشاه (۱۱۵۹ه) معین شد. دولت عثمانی تعهد کرد که به زوار ایرانی آزار نرساند و فقط از آنها حقوق گمرکی بگیرد دو طرف در پایتخت یکدیگر سفیری داشته باشند و ایران ایالاتی که از عثمانی ها آزاد کرده بود پس داد. **در سال ۱۳۲۳ه.ق دولت عثمانی با سوء استفاده ازاوضاع ایران به واسطه انقلاب مشروطه، متدرجاً به چند نقطه از نواحی مرزی تجاوز کرد و ساوجبلاغ(مهاباد) را متصرف گردید.** بدنبال اعتراض بریتانیا و روسیه به این عمل، ترکها مجبور به تخلیه ناحیه مزبور شدند، لیکن دو سال بعد ضمن بحرانی که در حکومت محمدعلی‌شاه بپا گردیده بود، در ۹ خرداد ۱۲۸۶ (۱۳۲۵ه.ق) قوای عثمانی به سرکردگی اسماعیل سمیتقو بار دیگر مرزهای ایران را مورد تجاوز قرار داده دست به قتل و غارت زدند و برای بار دوم ساوجبلاغ (مکری) را تصرف کردند. مجدداً انگلیس و روس مداخله کرده آنان را به عقب‌نشینی واداشتند و دو دولت را به تشکیل مجدد کمیسیون مرزی سابق ترغیب کردند. در این کمیسیون از طرف بریتانیا و روسیه نیز نمایندگانی تعیین شدند تا در صورت لزوم اختلافات را به حکمیت حل و فصل کنند. در سال (۱۳۳۱ه.ق) اعضای این کمیسیون کار خود را آغاز نمود و توانست با گفتگو و مذاکره اختلافات مرزی در کشور را حل نماید. ادامه این اختلافات را براساس نامه های دیپلماتیک اینگونه می توان تا پایان حکومت قاجار پی گرفت:

۱. نامه‌ای به ناصرالدین‌شاه مبنی بر بررسی اختلاف مرزی ایران و عثمانی پس از انعقاد عهدنامه ارزروم و دخالت سفرای انگلیس و روس در حل و فصل اختلاف، اقدامات عثمانی در مناطق مرزی، دست‌اندازی به مرزهای ایران محلهایی مانند غریبه، اراضی باغسائی، تشکیل کمیسیونی با حضورنمایندگان کشورهای چهارگانه و درخواست اعلام محل انعقاد آن در پترزبورگ یا لندن، انجام ماموریت فوق توسط وکیل‌الملک در پترزبورگ، و لندن توسط ناظم‌الدوله .

۲. نامه وزارت امور خارجه مبنی بر تشریح اختلافات مرزی ایران و عثمانی از زمان انعقاد عهدنامه سلطان مراد، گلایه از بی‌توجهی دولت عثمانی به مفاد قرارداد ارزروم در تعیین حدود سرحدی دو کشور، نارضایتی از مسامحه دولت عثمانی در تخلیه نقاط متنازع فیه پسوه، وزنه و لاهیجان با وجود قول همکاری در این امر، اهتمام در تشکیل کمیسیون برای حل مواردمذکور.

۳. نامه‌ای به معین‌الملک مبنی بر تشریح اختلاف مرزی ایران و عثمانی به دنبال معاهده ارزروم، نارضایتی شاه از دخالت دول واسطه در اختلاف سرحدی دولتین ایران و عثمانی و لزوم اهتمام دولتین مذکور در تحکیم روابط دوستانه خود، اعلام آمادگی مامورین دول واسطه و میرزا محب علی خان ناظم‌الملک مامور ایران در استرداد "قطور" از دولت عثمانی به ایران طبق قرارداد برلین، لزوم اهتمام دولتین دراجرای قرارمربوط به ذهاب، خرمشهر، اروندرود و جزیره‌الحضرت طبق عهدنامه واستردداداسناد مربوطه.

۴. نامه اداره کمیسیون سرحدی مبنی بر تجاوز عثمانی به مناطق مرزی ایران طی سالهای ۲۷ـ۱۳۲۵ق.

۵. نامه وزارت گمرک وپست به ناصرالملک رئیس‌الوزرا: گزارش رئیس گمرک ساوجبلاغ مبنی بر تصرف اشنویه، سردشت، بانه، سقز توسط قوای عثمانی و تقاضای اقدام اولیای دولت برای جلوگیری از تصرف ساوجبلاغ.

۶. نامه محرمانه حسن وثوق وزیر امورخارجه به نصرالله خلعتبری مبنی بر درخواست توجه کامل به موضوع مذاکرات کمیسیون سرحدی ایران و عثمانی در اسلامبول برای جلوگیری از هرگونه سوء نیت احتمالی طرف مقابل و نیز لزوم تعیین میزان مصارف و مخارج این هیئت.

۷. نامه محمود بن محمدرحیم (احتشام‌السلطنه علامیر سفیر ایران در عثمانی) به حسن وثوق وزیر امور خارجه مبنی بر شرح اقدامات مامورین کمیسیون سرحدی در مورد مذاکرات مربوط به تعیین حدود ایران و عثمانی، مجاب نمودن دولت عثمانی به قبول فصل سوم عهدنامه ارزروم و موافقت با تعیین حدود دولتین طبق منطقه رسمی تعیین شده توسط مامورین دول واسطه، رضایت مامورین دولتین واسطه از نتایج این اقدامات، درخواست متقاعد نمودن سفارت عثمانی در ایران به اختیارات تام مامورین کمیسیون سرحدی در اتمام مذاکرات مورد نظر.

۸. تلگراف مرتضی‌قلی اقبال‌السلطنه به حسن وثوق رئیس‌الوزراء مبنی بر درخواست توجه به ولایات آذربایجان با توجه به وضعیت ناامن مرزها ومداخلات عثمانی و انگلیس در تحریک ارامنه، گردآوری سپاه در نخجوان از سوی گنجه، امکان بروزتهدیدآذربایجان ازسوی شاهسون ها و ارومیه، وحملات اسماعیل سمیتقو باحمایت عثمانی به آنجا.

۹. تلگراف مهدیقلی‌خان هدایت حاکم آذربایجان به سید ضیاالدین طباطبایی رئیس‌الوزرا مبنی بر سفارش اعتراض به دولت عثمانی در مورد حمایت از اسماعیل سمیتقو با ارسال اسلحه و مهمات علیرغم اقدامات صلح‌جویانه دولت مذکور وایجادتزلزل درروابط حسنه فیمابین.

۱۰. رونوشت تلگراف نصرالله بهنام به وزارت امورخارجه مبنی بر لزوم اعزام چابک ۳۰۰ نفر قوای دولتی به ساوجبلاغ برای جلوگیری از شرارتهای سمیتقو و همدست شدن ایلات کرد با وی علیرغم میانجیگری محی‌الدین بیگ فرمانده قشون عثمانی و اعلام اطاعت نامبرده از دولت.

۱۱. رونوشت تلگراف رمز انتظام‌الملک به علیقلی انصاری(مشاورالممالک) سفیر ایران در عثمانی مبنی براعتراض به دولت عثمانی در خصوص ارسال اسلحه ومهمات برای اسماعیل سمیتقووپرهیز از تکرارآن.

۱۲. پیش‌نویس تلگراف رمز ریاست وزرا به مهدیقلی هدایت حاکم آذربایجان دائر بر شرح تلگراف رسیده از ممتازالدوله راجع به خلاصه مذاکراتش با مختاربیک سفیر عثمانی مبنی بر تکذیب حمایت از اسماعیل سمیتقو واعلام ضدیت دولت عثمانی با اهداف نامبرده به خصوص در مسئله استقلال کردستان با استناد به اظهارات کاظم پاشا در آنکار.

سرچشمه : http://vatanyoli.blogfa.com

گردآوری و ویرایش : آرمان جاویدان

آذری ، کرد ، لر ، خوزستانی ، بلوچ ، فارس و . . . همه و همه برابر ، برادر و ایرانی ، هستیم

با فرستادن این مطلب به دیگران ، سایر هممیهنان ایرانیمان را نیز آگاه کنید

ایرانویج (ایران) بهترین سرزمینست که خدا آفرید. اوستا-یسنا